

своїх працях ряд авторів, серед них, насамперед, П. Адо, В. Андрушко, С. Данешя, О. Лосєв, І. Мейендорф, Ш. Ндулубізе, Г. Прохоров та ін.

Але залишається поза увагою дослідників проблема зв'язку спадщини українських мислителів з неоплатонічним ученням. З'ясовано лише деякі аспекти впливу неоплатонізму на розвиток української філософської думки. Цій проблемі присвячені праці В. Андрушка, М. Бичарова, В. Торського, І. Іваня, М. Кашуби, В. Литвинова, В. Нічик, Я. Стратій та ін.

Суттєво збагачує історико-філософські дослідження з цієї теми монографія І. Паславського [2], у якій дослідник розкриває роль неоплатонізму в розвитку реформаційно-гуманістичних ідей та простежує шляхи його поширення в Україні.

Частково торкнувся цієї проблеми І. Мозговий, автор монографії "Неоплатонізм і християнство" (вийшла друком у 1997 р.) [3]; він аналізує освоєння неоплатонічної спадщини у філософії України від часів Київської Русі до XVII ст.

Неоплатонічні тенденції чітко простежуються у творах Кирила-Транквіліона Ставровецького, але цей аспект творчості мислителя досі ще залишається маловивченим; саме тому вплив ідей неоплатонізму на формування філософських поглядів К.-Т. Ставровецького є предметом наукового осмислення в цій статті.

У центрі філософських роздумів українських мислителів XVI – початку XVII ст. стояла проблема Бога. Українські діячі того часу у своїх визначеннях Бога орієнтуються на учення візантійського неоплатоніка V ст. Псевдо-Діонісія Ареопагіта та східних Отців церкви (Григорія Ниського, Василя Великого, Григорія Назіанзіна). У руслі ареопагітської теології і християнського неоплатонізму вони стверджували, що Бог – абсолютно невизначений, що він не лише трансцендентний, а й іманентний щодо світу.

Творчість К.-Т. Ставровецького є яскравим прикладом впливу ареопагітського апофатизму в дусі неоплатонівської філософії. У перших розділах своєї книги "Зерцало Богословії", викладаючи апофатичне учення про Божество, він майже

УДК 1.091 + 477
П 14

Галина ПАЛАСЮК

НЕОПЛАТОНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ У ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ К.-Т. СТАВРОВЕЦЬКОГО

У статті досліджується зв'язок філософської спадщини К.-Т. Ставровецького з неоплатонічним ученням. Аналізується етич ареопагітського неоплатонізму на формування концепції Бога та боготізнання у теоретичній української мислителя. Розглядаються найважливіші ідеї у світогляді К.-Т. Ставровецького. *Ключові слова:* неоплатонізм, К.-Т. Ставровецький, Бог, боготізнання, Псевдо-Діонісій Ареопагіт, найменізм.

Неоплатонічне учення є тим невичерпним джерелом, з якого філософи постійно черпали великі і плідні ідеї. О. Ф. Лосєв зазначає з цього приводу, що "настільки тонко розроблена філософія, якою є неоплатонічна філософія, могла залучатися до філософського оформлення будь-якого світогляду" [1, 27]. Вигнумачені в контексті українського світоглядного менталітету ідеї неоплатонізму служили філософським підґрунтям для діяльності українських мислителів XVI – XVII ст. Неоплатонічні тенденції виразно простежуються і у власних творах діячів цього періоду, виданих в українських друкарнях. У цьому плані можна аргументовано говорити про вітчизняний варіант неоплатонічної філософії – український неоплатонізм XVI – XVII ст.

Неоплатонізм був об'єктом і предметом вивчення багатьох поколінь учених різних країн. Теми неоплатонізму торкалися в

© Паласюк Галина, 2003